

РЕШЕНИЕ № 178

София, 7 юли 2011 година

В ИМЕТО НА НАРОДА

Върховният касационен съд на Република България, трето наказателно отделение, в съдебно заседание на двадесет и втори март, две хиляди и единадесета година, в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ : САША РАДАНОВА
ЧЛЕНОВЕ : БОРИСЛАВ АНГЕЛОВ
КЕТИ МАРКОВА

при участието на секретаря: ИВАНКА ИЛИЕВА
и в присъствието на прокурора: ДИМИТЪР ГЕНЧЕВ
изслуша докладваното от съдията КЕТИ МАРКОВА
н. д. № 1096/ 2011 година

Касационното производство е образувано по жалба на подсъдимия Х. П. С., от гр. София, срещу въззивно решение № 481 от 20. 12. 2010г., на Софийския апелативен съд, наказателно отделение, 5 състав, постановено по ВНОХД № 763/ 2010г., с което е изменена, в частта ѝ за наказанието, и е потвърдена в останалата, присъда № 136 от 1. 04. 2009г., на Софийския градски съд, наказателно отделение, 12а състав, по НОХД № 1916/ 2005г., по описа на съда.

В касационната жалба на подсъдимия Х. П. С. се релевират доводи за нарушение на закона, допуснати съществени нарушения на процесуалните правила и явна несправедливост на наложеното наказание-отменителни основания по чл. 348, ал. 1, т. 1- 3 НПК. Заявява се искане за отмяна на решението и оправдаване на касатора, алтернативно- за връщане на делото за ново разглеждане. Жалбата се поддържа в съдебно заседание пред ВКС от подсъдимия и неговите защитници, по съображенията в нея, подробно развити в представената писмена защита.

Представителят на Върховната касационна прокуратура дава заключение, че жалбата е неоснователна. Поддържа, че проверяваното въззивно решение е постановено в съответствие с материалния и процесуалния закон, поради което пледира за оставянето му в сила.

Върховният касационен съд, трето наказателно отделение, като обсъди доводите в жалбата, становищата на страните в съдебно заседание, и провери обжалвания съдебен акт в пределите на правомощията си по чл. 347, ал. 1 НПК, за да се произнесе, взе предвид следното:

Касационната жалба на подсъдимия Х.П.С. е частично основателна.

С първоинстанционната присъда Софийският градски съд, наказателно отделение, 12а състав, е признал подсъдимия Х. П. С., от гр. София, за виновен в това, че в периода 12. 02. 2004г.- 29. 12. 2004г., в гр.София, като длъжностно лице- Ръководител на IV ТО при Столична следствена служба, приел предложение за дар- 15 000 евро, с ледова равностойност 29 337, 45 лв., и на 17. 12. 2004г. и 29. 12. 2004г. получил в дар съответно сумите 1000 лв. и 4500 евро, с ледова равностойност 8801, 24 лв., които не му се следвали, за да упражни влияние при вземане на решение от длъжностни лица- следователи, разследващи органи по сл. дела № 657/ 2003г. и № 743/ 2003г., по описа на същата служба, за осуетяване на наказателно преследване срещу С.П.Я., поради което и на основание чл. 304б, ал. 1 НК, и чл. 54 НК, го е осъдил на две години лишаване от свобода, чието изпълнение е отложил, на основание чл. 6б, ал. 1 НК, за срок от пет години, считано от влизане в сила на присъдата.

На основание чл. 304 НПК е признал подсъдимия С. за невинен и го е оправдал по първоначалното обвинение по чл. 302, т. 1, предл. 1 и 5 и т. 4, б. „б“, вр. чл. 301, ал. 3, вр. ал. 1, вр. чл. 288, вр. чл. 20, ал. 2, вр. чл. 26, ал. 1 НК.

Със същата присъда е признал подсъдимия Г.Р.А., от гр. София, за виновен в извършено от него престъпление по чл. 305а, вр. чл. 304б, ал. 1 НК, поради което и на основание чл. 78а, ал. 1, вр. чл. 2, ал. 2 НК, го е освободил от наказателна отговорност, наложил му е административно наказание- глоба в размер на 5000 лв., и на основание чл. 304 НПК го е оправдал по първоначалното обвинение по чл. 302, т. 1, предл. 1 и 5, т. 4, б. „б“, вр. чл. 301, ал. 3, вр. ал. 1, вр. чл. 288, вр. чл. 20, ал. 3 и 4, вр. чл. 26, ал. 1 НК. Присъдил е разноските по делото, възложени в тежест на подсъдимите.

Постановил е разпореждане с веществените доказателства.

С атакуваното въззивно решение Апелативният съд- гр. София, наказателно отделение, 5 състав, на основание чл. 334, т. 3, вр. чл. 337, ал. 1, т. 1 НПК, е изменил цитираната първоинстанционна присъда, като е намалил размера на наложеното на подсъдимия Г. Р. А. административно наказание глоба- от 5000 лв., на 1000 лв., и я е потвърдил в останалата ѝ част.

Релевирият в жалбата довод- за допуснати съществени нарушения на процесуалните правила е развит в корелация с този за нарушение на закона и се свежда до несъгласието на касатора с доказателствената основа на приетите фактически положения, обусловили правните изводи на инстанциите по същество за вината и отговорността му. Не е вярно, че деецът е бил признат за виновен и осъден, при липсата на доказателства, безспорно установяващи оспореното от него авторство на инкриминираното престъпление. Изтъкваните възражения срещу доказателствената дейност на съдилищата по същество са неоснователни. Формулирани по идентичен начин, те са поддържани и в производството пред апелативния съд, който напълно законосъобразно ги е отхвърлил, излагайки подробно, аргументирано и убедително съображенията си. Упражнявайки контролните си правомощия, касационната инстанция не намери нарушения от посочената категория. Събрани са всички доказателства, относими към предмета на доказване, очертан с нормата на чл. 102 НПК, чрез средствата и способите, уредени от процесуалния закон, проверени и оценени по надлежния ред, при спазване на правилата за формиране на вътрешното убеждение на решаващите съдебни състави.

Без основание жалбоподателят поддържа, че доказателствата са оценявани едностранчиво и фрагментарно, като са обсъждани и взети предвид само онези от тях, които го уличават, без да се събират и проверяват други, опровергаващи тезата на обвинението. Този въпрос е поставян и пред втората инстанция, която перфектно е изпълнила задълженията си на последна по фактите, обективно и детайлно е проверила констатираните от градския съд фактически обстоятелства, внимателно, задълбочено и самостоятелно анализирайки поотделно и в тяхната съвкупност всички събрани по делото доказателства. Като не е намерила основание да приеме нови фактически положения, при условията на чл. 316 НПК, изцяло се е съгласила с тези, констатирани от първостепенния съд, за което последователно и обстойно се е мотивирала. Подробно е изложила фактическите обстоятелства, които счита за установени, доказателствата, въз основа на които ги приема, заедно с аргументирани съображения кои от доказателствените източници кредитира, и кои отхвърля.

Неоснователно се поддържа в жалбата, че осъдителната присъда почива на предположения. Известно е от теорията и практиката, че осъдителната присъда може да бъде основана не само на преки, но и на косвени доказателства, когато веригата от тях, води до единствения възможен, несъмнен и категоричен извод за авторството на престъплението, и то по начин, който да изключва други възможни версии. В конкретния казус обаче се касае за богата като обем и съдържание доказателствена съвкупност, съдържаща множество както преки, така и косвени доказателства, установяващи фактите на конкретните престъпни деяния, осъществени от подсъдимите С. и А. И градският, и апелативният съд са изложили собствените си съображения за доказателствената основа на всеки отделен, приет за установен от тях факт, както и основанията си да отхвърлят развиваната и лансирана от дееца версия за създадена провокация към подкуп, изпълнена с цел за неговото дискредитиране. Безпредметно е преповтарянето на множеството цитирани доказателствени източници, на които всяка от инстанциите по фактите е основала констатациите си, доколкото съображенията им са в пълно съответствие със закона, и изцяло се споделят и от настоящия касационен състав.

Казаното до тук се отнася и до претендираните от подсъдимия нарушения при използването на СРС и изготвянето на ВДС, които той намира, че единствено са поставени в основата на осъждането му. Този акцент той е поставил в касационната си жалба с особена острота, подробно го е развил и в писмената защита, представена в съдебно заседание пред ВКС. С всички въпроси, касаещи законосъобразността на прилагането на СРС, тяхната годност, изготвянето на ВДС и протоколите за тях, както и въобще по събирането и проверката

на доказателствените източници от посочената категория, респ. основанията за приобщаването им към доказателствената съвкупност, както и тяхната относимост към предмета на доказване, детайлно са се занимали предходните инстанции. Изложените от САС съображения, на л. 12- 17 от мотивите на проверяваното въззивно решение (л. 48- 53 от въззивното дело), съдържат изключително подробен, задълбочен и убедителен отговор на всички въпроси, които касаторът поставя отново и пред настоящата инстанция. Ето защо, предвид законосъобразността на изводите на втората инстанция в тази им част, и цялостното им споделяне от касационния съдебен състав, липсва основание за тяхната ревизия, а и необходимост от възпроизвеждането им и в настоящото решение. В този смисъл, ВКС не намери нарушения на действащата към момента нормативна уредба, регламентираща условията, реда, използването, прилагането и контрола на СРС, които да компроментират годността на съответните доказателствени средства. Цитираното от касатора решение № 10/ 2010г., на Конституционния съд на РБ, по к.д. № 10/ 2010г., не може да доведе до различни правни изводи. Това е така, защото от кръга на подлежащите на оспорване и проверка в хода на провежданото съдебно следствие не само не са били изключени доказателствените средства, събрани със СРС, а напротив, такава именно процедура се е развила пред състава на СГС, разгледал делото и постановил първоинстанционната присъда. По въпросите за съответствието между звукозаписите, видеозаписите и вписванията в протоколите за ВДС, първостепенният съд е осъществил сериозна процесуална дейност- собствено прослушване и преглеждане на аудио и видеозаписите, сравняване на тяхното съдържание с това на писмените доказателствени средства, в хода на съдебното следствие, изискване на оригиналите на ВДС, изслушване и приемане на заключенията на технически експертизи, кредитирани и от двете инстанции, които в съответствие с правомощията си по чл. 154 НПК подробно са се мотивирали.

Същото е положението и с въпроса, касаещ съдбата на заявителския материал на свид. Я., депозиран пред НСБОП, вкл. поставянето върху него на входящ номер и дата. СГС и САС са се занимали подробно с установяването на релевантната фактология и правилно са заключили, че съществуващите пропуски не са от характер да се отразят на годността на събраните посредством СРС доказателства.

На задълбочен анализ и съпоставка с данните, съдържащи се в останалите доказателствени източници са подложени и показанията на свид. С. Я., който е изяснил всички правнорелевантни обстоятелства, относно контактите си с подсъдимите С. и А., времето и мястото на срещите си с тях, постигнатите уговорки за даване на инкриминирана парична сума, предназначението ѝ, действителното предаване/ приемане на конкретни суми, както и поемането от всеки от тях на съответни ангажименти. Констатираното съответствие между установеното от този свидетел и данните, съдържащи се в обсъдените вече протоколи за ВДС, е мотивирало съдилищата да кредитират Я. и да приемат за достоверни изнесените от него факти, поставени в основата на постановената осъдителна присъда.

Предвид всичко изложено до тук, ВКС намира, че осъществената от въззивната инстанция доказателствена дейност е в пълно съответствие с изискванията на процесуалния закон, изцяло споделя съображенията ѝ, обективирани в мотивите на проверявания съдебен акт, поради което счита, че преповтарянето им е безпредметно. Ето защо, касационната инстанция прие, че в случая не е налице поддържаното от подсъдимия съществено нарушение на процесуалните правила, по смисъла на чл. 348, ал. 3, т. 1 НПК, довело, в резултат до неправилното приложение на материалния закон, и изразяващо се в нарушаване на принципите за формиране на вътрешното убеждение на решаващия съд, регламентиран с нормите на чл. 13, чл. 14, чл.18 и чл. 107 НПК. По делото няма данни, сочещи на извод, че втората инстанция е обсъдила доказателствата едностранчиво, изопачено или тенденциозно, придала им е съдържание, различно от действителното, че се е позовала на негодни доказателствени средства, или е изградила изводите си на несъществуваща доказателствена основа.

Решението на апелативния съд съдържа всички реквизити, съобразно изискванията на чл. 339, ал. 2 НПК. Всички доводи на жалбоподателя във въззивното производство, са получили законосъобразен и мотивиран отговор. Процесуалните права на касатора по никакъв начин не са нарушени с преквалификацията на престъплението, описано в обвинителния акт в по- леко наказуемо с постановената присъда. С този въпрос са детайлно се занимали и двете инстанционни съдилища (Вж. мотиви на СГС, НОХД № 1916/ 2005г., т. II- л. 260- 264, и на САС, ВНОХД № 1096/ 2011г., л. 55), същият е получил съответен на закона отговор, който изцяло се споделя и от касационния съдебен състав. При положение, че на подсъдимия, с обвинителния акт са били предявени всички фактически обстоятелства, относими към престъпната съставомерност на деянието, за което е признат за виновен и осъден, липсва процесуална необходимост от изменение на обвинението по реда на чл. 287 НПК, доколкото визираните за това основания в случая не са налице.

Констатирайки присъствието на всички обективни и субективни признаци на инкриминирания престъпен състав на чл. 304б, ал. 1 НК, законосъобразно Софийският апелативен съд е потвърдил първоинстанционната осъдителна присъда. Съвсем правилно той е отказал да приеме, че е осъществена провокация за подкуп, излагайки убедителни съображения за доказаното от фактическа и правна страна престъпление, с приетата правна квалификация, доколкото по делото няма никакви доказателства, сочещи на основание за удовлетворяване на подобно искане. Без значение за престъпната съставомерност на деянието по чл. 304б, ал. 1 НК е дали подсъдимият, в качеството си на Ръководител на IV ТО при ССлС, е имал обективната възможност и е могъл да упражни влияние върху магистратите-следователи, разследващи по конкретни следствени дела, и дали в действителност им е оказвал въздействие за вземане на решения по водените производства. Достатъчно е той да е приел предложението за дар, или да е получил дар, който не му се следва, за да упражни такова влияние върху конкретните длъжностни лица при вземането на решение, за да е налице довършено престъпление по чл. 304б, ал. 1 НК. Извършването (или неизвършването) на действията по упражняване на влияние, са напълно ирелевантни за престъпната съставомерност по чл. 304б, ал. 1 НК.

В тази връзка напълно основателно касаторът поставя въпроса и за съдбата на т. нар. „сходни факти“ и възможността те да послужат за приемането на фактическите обстоятелства, поставени в основата на осъдителна присъда. Безспорно е, че свидетелите по делото А., Й., В. и А. са установили, че С. е правил опити да им оказва въздействие по конкретни, водени от тях досъдебни производства. Последните безспорно са различни от инкриминираните, както и водещите разследванията по тях следователи. Тези обстоятелства могат да се ценят единствено в посока характеристика на личността на дееца, но не могат да обосновават изводи за неговата виновност по отношение на друго деяние, предмет на конкретното повдигнато обвинение, нямашо нищо общо с посочените лица и различно от фактите, за които те са свидетелствали. В конкретния случай не може да се счете, че съдилищата са приели изводите си за виновността на жалбоподателя на базата на коментираните „сходни факти“, в нарушение на чл. 104 НПК, в каквато насока не се констатира и отклонение от тълкуването, дадено с цитираното от касатора Решение № 1122/ 2006г., по н.д. № 581/ 2005г., на ВКС, I н.о. Обсъждайки тези данни, установени чрез коментираните свидетелски показания, и двете инстанции са илюстрирали професионалните и личностни навици на подсъдимия при комуникацията му с колегите, чиито административен ръководител е бил през инкриминирания период. Тези обстоятелства обаче по никакъв начин не рефлектират върху доказателствената основа на приетите факти на обвинението за конкретните инкриминирани деяния.

Основателен е доводът за явна несправедливост на наложеното наказание, изтъкнат в касационната жалба. ВКС, в настоящия си състав намира, че при индивидуализацията му и двете съдилища не са съобразили в достатъчна степен всички релевантни обстоятелства, при което са наложили наказание от две лишаване от свобода, което е в размер, по-близък до средния, предвиден в санкционната част на нормата на чл. 304б, ал. 1 НК, отколкото до общия минимум по чл. 39, ал. 1 НК. Вярно е, че конкретната степен на обществена опасност на деянието е висока и ВКС напълно споделя изводите на предходните инстанции, че тя произтича от заеманата от дееца ръководна магистратска длъжност, уронването на престижа на съдебната власт изобщо, формирането у гражданите на едни твърде изкривени представи, че с подходящи контакти и дейност от вида на инкриминираната, би могъл да се постигне всякакъв целен резултат, по всяко висящо наказателно производство, независимо от фазата и стадия на неговото развитие. Същевременно, и СГС, и САС в недостатъчна степен са оценили съвкупността от смекчаващите обстоятелства и относителната тежест на всяко от тях. Данните по делото сочат, че са налице две отделни, всяко от които с характера на изключителни смекчаващи отговорността обстоятелства. На първо място, това е нарушението на принципа на чл. 6, т. 1 ЕКПЧОС, гарантиращ правото на обвиненото лице за разглеждане на делото му в разумен срок. Не може да се счете, че конкретното наказателно производство е протекло в разумен срок, при положение, че престъплението, за което С. е признат за виновен и осъден, е извършено през 2004г., а самият той, със собственото си процесуално поведение не е допринесъл за забавянето на съдопроизводствените действия по делото. В тази насока касаторът основателно възразява, позовавайки се в жалбата си на конкретни обстоятелства, касаещи движението на делото в първата съдебна инстанция. Единственият законосъобразен начин жалбоподателят да бъде компенсиран във връзка с допуснатото спрямо него нарушение на гарантираните му с Конвенцията права, при стриктното съблюдаване на практиката на ЕСПЧ и собствената константна практика на ВКС по въпроса, е с облекчаване на неговото наказателноправно положение, посредством индивидуализацията на наказанието. Налице е и второ, отделно смекчаващо обстоятелство, само по себе си носещо белезите на изключителност, а именно-наличното онкологично заболяване на подсъдимия-карцином на пода на устната кухина. Аргумент в обсъжданата насока е и категоричната несъразмерност, постигната като краен резултат при санкционирането на касатора и на втория осъден по делото - Г. Р. А., по отношение на когото присъдата е влязла в сила. За престъплението, квалифицирано по чл. 305а, вр. чл. 304б,

ал. 1 НК, последният е освободен от наказателна отговорност, на основание чл. 78а, ал. 1 НК, и му е наложено административно наказание- глоба в размер на 1000 лв. Вярно е, че се касае за различни по своята правна квалификация, респ. по своята наказуемост престъпления, също, че в случая не е налице съвместна престъпна дейност, в тесния смисъл на материалното наказателно право, предвид конструкцията на конкретните престъпления, за които С. и А. са признати за виновни и осъдени, но по делото е доказано по един несъмнен и категоричен начин, че развилата се и изпълнена от двамата корупционна схема е била иницирана и направлявана от втория. Прието е от инстанциите по същество, че А. е проявил забележителната активност при мотивирането на свид. Я. за реалната възможност, с гарантиран успех да реши проблемите си с правосъдието по инкриминирания начин, обосновавайки пред него отсъствието на законосъобразна алтернатива. При тези данни ВКС приема, че наказанието, наложено на подсъдимия С. - две години лишаване от свобода, се оказва несъразмерно тежко, а това безусловно налага неговото ревизиране в настоящото производство. Оценявайки обаче комплексно всички релевантни смекчаващи и отегчаващи отговорността, с присъщата за всяко от тях относителна тежест, настоящият касационен състав не намери основания да приеме, че в случая е налице и втората, предвидена в закона, кумулативна предпоставка за приложението на чл. 55 НК, по следните съображения: За престъплението по чл. 304б, ал. 1 НК законодателят е предвидил две алтернативни санкции: лишаване от свобода до шест години или глоба до пет хиляди лева. При липсата на регламентиран специален минимум и за двете наказания, по отношение на глобата, намира приложение общото правило на чл. 47, ал. 1 НК, установяващо общия ѝ минимален размер на 100 лв. Ето защо, не може да се заключи, че най- лекото наказание, предвидено в санкционната част на наказателноправната норма от Особената част на НК, в конкретния случай- глоба в размер на 100 лв., се оказва несъразмерно тежко. Поради това, ВКС не намери основание да приложи правилата на чл. 55 НК, но сами по себе си констатираните изключителни смекчаващи отговорността на дееца обстоятелства обуславят извода на тази инстанция, че наказанието на Х. С., макар и при условията на чл. 54 НК, следва да бъде определено по втората алтернатива, а именно глоба в размер на 3000 лв. При определяне размера на глобата съдът съобрази всички релевантни обстоятелства, съгласно критериите и изискванията на чл. 47, ал. 1 НК, включително доходите, семейното положение и задълженията на дееца към малолетно дете, влошеното му здравословно състояние. Както вече се изтъкна, липсва основание да се удовлетвори искането на жалбоподателя, заявено в представената от него писмена защита, за приложение на чл. 55 НК от касационната инстанция, тъй като в противен случай, при конкретните правни параметри за индивидуализация на наказателната санкция, би се достигнало до сериозна колизия с принципа за съответствие на наказанието с извършеното престъпление, вълпътен в нормата на чл. 35, ал. 3 НК, предвид степента на обществена опасност на конкретното престъпление, чиято специфика несъмнено има за резултат ерозиране на доверието на обществото в правосъдието като цяло, и наслагване на негативни обществени нагласи в ущърб на авторитета и репутацията на съдебната власт. При тези релевантни данни, касационната инстанция счете, че така отмерено, наказанието на подсъдимия С. е в съответствие и с целите на наказанието, визирани в чл. 36 НК.

Предвид гореизложеното, като намери, че жалбата на подсъдимия Х. П. С. е частично основателна, ВКС прие, че съобразно правомощието си по чл. 354, ал. 1 т. 3, вр. ал. 2, т. 1 НПК, следва да измени обжалваното въззивно решение, като замени наказанието две години лишаване от свобода, чието изпълнение е отложено, на основание чл. 6б, ал. 1 НК, за срок от пет години, с глоба, в полза на държавата, в размер на 3000 лв. В останалата си част, като постановен в съответствие с материалния и процесуалния закон, обжалваният съдебен акт следва да бъде оставен в сила.

Воден от изложените съображения, и на основание чл. 354, ал. 1, т. 3, вр. ал. 2, т. 1 НПК, Върховният касационен съд, трето наказателно отделение

РЕШИ:

ИЗМЕНЯВА въззивно решение № 481 от 20. 12. 2010г., на Софийския апелативен, съд, наказателно отделение, 5 състав, постановено по ВНОХД № 763/ 2010г., по описа на съда, като

ЗАМЕНЯВА наказанието две години лишаване от свобода, наложено на подсъдимия Х. П. С., от гр. София, за извършено от него престъпление по чл. 304б, ал. 1 НК, и чл. 54 НК, изпълнението на което е отложено, на основание чл. 6б, ал. 1 НК, за срок от пет години, считано от влизане в сила на присъдата, с ГЛОБА, в полза на държавата, в размер на 3000 лв. (три хиляди лева).

ОСТАВЯ В СИЛА решението в останалата му част.

РЕШЕНИЕТО не подлежи на обжалване.

ПРЕДСЕДАТЕЛ: [подпис]

ЧЛЕНОВЕ: 1. [подпис]

2. [подпис]